

2012 Hak İhlalleri İzleme Raporu

Hazırlayan

**Protestan Kiliseler Derneği
Hukuk ve İnanç Özgürlüğü İzleme Kurulu**

15.01.2013

Giriş ve Özet

Protestan Kiliseler Derneği,¹ BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi'nin 18. maddesi "Herkesin düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkı vardır." ve mevcut anayasamızın 24. maddesinin ilk fıkrası "Herkes, vicdan, dinî inanç ve kanaat hürriyetine sahiptir." ışığında, ülkemizde inanç ve din özgürlüğünün herkes için ve her yerde hayata geçmesini temenni etmekte ve bunun için çaba sarf etmektedir. Ülkemizde din ve inanç özgürlüğü, genel olarak uluslararası insan hakları ve anayasal güvence altında olmasına ve son yıllarda bu konuda önemli ve olumlu gelişmeler yaşanmasına rağmen, yerel ve uluslararası birçok sivil toplum örgütünün raporlarına göre, pek çok sıkıntı ve zorluk varlığını sürdürmektedir. Türkiye'de inanç özgürlüğünün gelişmesine katkı sağlaması amacıyla, Protestan toplumunun 2012 yılında din ve inanç özgürlüğü açısından yaşamış olduğu bazı deneyimleri ve sorunları ortaya koyan bir rapor hazırlanmıştır.² 2012 yılındaki durum kısaca şöyle özetlenebilir:

Hristiyanlara yönelik nefret suçları 2012 yılında da devam etmiş, Protestanlara ve kiliselerine yönelik fiziksel saldırılar görülmüştür. İbadet yeri kurma ve ibadet için kullanılan mekanların kullanımını sürdürme konusunda sorunlar devam etmektedir. Dernekleşme, toplulukların tüzel kişilik kazanmasına kısmi bir yarar sağlamış olsa da tam bir çözüm getirememiştir. Olumlu gelişmeler olmakla birlikte, okullarda Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersleri çerçevesinde bazı sorunlar yaşanmaya devam etmektedir. Ayrıca, 2012 yılında da, Hristiyan din görevlisi yetiştirme hakkının korunması yönünde herhangi bir ilerleme olmamıştır. Bazı yabancı uyruklu din adamları ve cemaat üyeleri vize alamamaları veya sınır dışı edilmeleri nedeni ile Türkiye'yi terk etmek zorunda bırakılmıştır. Kimliklerde bulunan din hanesi 2012 yılında da varlığını sürdürmeye ve ayrımcılık açısından risk oluşturmaya devam etmektedir. Malatya'da üç Hristiyan'ın 2007 yılında öldürülmesi ile ilgili dava devam etmektedir.

Öte yandan umut verici bazı olumlu gelişmelere dikkat çekmek gerekir. Önceki yıllarda Milli Eğitim Bakanlığı'nın okulları konuyla ilgili bilgilendirmesinin neticesinde, 2012 yılında zorunlu DKAB dersine Protestan öğrencilerin katılımının zorlanması ile ilgili şikayetler azalmıştır. Ayrıca, 2012 yılında okullarda Hristiyan öğrencilere Hristiyanlık dersi verilmesi ile ilgili çalışmalar başlamış ve cemaatlerin katılımı ile ders kitabı ve müfredatı hazırlanmaya başlanmıştır. Protestan toplumu, Anayasa Uzlaşma Komisyonu'na davet edilmiş ve hazırlanacak anayasa ile ilgili görüşlerini ifade etme fırsatı bulmuştur. İbadet amaçlı kullanılan bir yere kapatma yazısı tebliğ edilmekle birlikte, 2012 yılında kapatılan bir ibadet yeri olmamıştır. 2012 yılında bazı Doğu Bayramı (Noel) kutlamalarının kamuya açık alanda ve toplum içinde yapılması talebine karşılık izin konusunda sorun yaşanmamıştır. Kutlamalar sırasında herhangi bir taciz veya engelleme ile karşılaşılmamış olması ve bayram kutlamalarının halkla iç içe gerçekleştirilmiş olması son derece sevindiricidir.

¹ Ocak 2009 tarihinden itibaren, 1989'da kurulan 'Türkiye Protestan Kiliseler Birliği', bir dernek olarak 'Protestan Kiliseler Derneği' adı altında faaliyetini sürdürmektedir.

² Raporun Protestan toplumu ile sınırlı olmasının nedeni, kaynaklarımızın kısıtlı oluşu ve en iyi bu toplumu tanımamızdır. Toplumumuz, herkes için inanç özgürlüğünü savunmaktadır. Bu hak inanmama özgürlüğünü de içermektedir.

Nefret Suçları Kapsamında Sözlü ve Fiziksel Saldırıları

- 03 Şubat 2012 tarihinde, İzmir Çeşme Lütuf Kilisesi önderi Engin Duran, eşi ve çocuğu ile evinde bulunduğu sırada, evinin kapısı sabaha karşı saat üç sularında kimliği belirsiz kişi ya da kişilerce yumruklanarak ve zorlanarak açılmaya çalışılmıştır. Kısa süre önce İnternet aracılığı ile bazı radikal dini örgütlerden tehdit almış olduğu için hemen polise haber verilmiştir. Kısa sürede polislerin eve gelmesine rağmen kaçan şahıs veya şahıslar yakalanamamıştır. Savcılığa yapılan suç duyurusunun ardından, can ve mal güvenliğinde endişe eden kilise önderi ilçeden temelli olarak ayrılma kararı almıştır. İbadet için kullanılan yer kilise önderi tarafından kapatılmıştır, dolayısıyla var olan az sayıdaki Hristiyan da ibadet yerlerinden mahrum kalmış haldedir ve endişe duymaktadırlar.
- 25 Şubat 2012 tarihinde, Samsun Agape Kilisesi binasına bir kişi tarafından maddi zarar verilmiştir. Kamera görüntülerinden tespit edilen şahıs kısa sürede yakalanmıştır. Kilisenin şikayetçi olması üzerine açılan dava sürecinde, şahsın duruşmada özür dilemesi üzerine, kilise şikayetinden vazgeçmiş ve kişi serbest bırakılmıştır. Samsun'da benzer olayların sürekli tekrar etmesi dikkat çekicidir.
- 07 Mart 2012 tarihinde, Adana'da bulunan Hristiyanlık içerikli yayınlar satan Söz Kitabevi'ne gelen bir şahıs, sözlü taciz ve tehditlerde bulunmuştur. Emniyet güçlerine yapılan şikayetin ardından, kamera kayıtları incelenmiş ve üç kişinin olaya dahil olduğu belirlenmesine rağmen kimlikleri tespit edilememiştir. Olaydan sonra emniyet güçleri koruma tedbirlerini artırmıştır.
- 07 Nisan 2012 tarihinde, dört genç İstanbul Bahçelievler Lütuf Kilisesi'ne girme talebinde bulunmuşlar, ancak kilisenin önderi Semir Serkek kendilerinden, saatin geç olması ve gençlerin şüpheli davranışları nedeniyle, sabah gelmelerini rica etmiştir. Bunun üzerine, "Burası Müslüman mahallesi, burada kilisenin ne işi var, eğer kelime-i şahadet getirmezsen gebereceksin" vb. sözlerle kilise önderi Semir Serkek tehdit edilmiş ve darp edilmesinin ardından failer olay yerinden kaçmışlardır. Emniyet güçlerine haber verilmesinin ardından kısa sürede emniyet güçleri olay yerine gelmiş, sokaktaki kamera görüntülerinin incelenmesine ve görgü tanığı komşuların ifadelerine rağmen, gençlerin kimlikleri tespit edilememiş ve failer yakalanamamışlardır. Olay üzerine kilise kendi imkanlarıyla güvenlik kamera sistemi kurmuş, emniyet güçleri de güvenlik önlemlerini artırmıştır. Koruma tahsis edilmemiştir.
- 03 Haziran 2012 tarihinde, Ankara'da Hristiyanlık içerikli yayın yapan Radyo Shema'nın ofisine, ofiste kimsenin bulunmadığı akşam saatlerinde defalarca gelen şüpheli üç kişi dikkat çekmiştir. Radyonun daha önce defalarca tehdide maruz kalmasından dolayı konu emniyet güçlerine ve savcılığa bildirilmiş, yapılan inceleme neticesinde şahısların kimliği tespit edilemediğinden konuyla ilgili bir gelişme sağlanamamıştır.
- 28 Temmuz 2012'de, Denizli'de açılan kilise, kilisenin kapatılması amacıyla bir grup tarafından protesto edilmiştir. Gelen tehditler nedeniyle emniyet güçlerinin yoğun güvenlik önlemleri alması üzerine fiziksel bir saldırı yaşanmamıştır. Şu anda kilise açık olarak ibadetlerini yerine getirmektedir.
- İzmir Konak'ta bulunan ve "Dua Evi" olarak bilinen Diriliş Kiliseleri Derneği temsilciliğine, bulunduğu mahallenin 14-18 yaş arası gençleri tarafından, 2012 yılı boyunca sözlü, yumurtalı tehdit ve saldırılarda bulunulmuştur. Son olarak, silah göstererek dernek yetkilisini tehdit etmeleri üzerine konunun savcılığa ve emniyete bildirileceği mahalle büyüklerine iletilmiş, mahallenin ileri gelenleri gençleri uyarılmış ve ailelerinin araya girmesi ile gençler

özür dilemiştir. Dernek tarafından suç duyurusunda bulunulmasından vazgeçilmiştir.

- 12 Kasım 2012 tarihinde, Batman'da ibadet toplantılarına katılan bir bayanın, sivil polisler tarafından bu tarz toplantılara katılmaması için sözlü olarak taciz ve tehdit edilmesi ve yine bu dini toplantıların yapıldığı apartmanın kapıcısının eve gelen kişiler ve faaliyetler hakkında bilgi vermesi için sözlü olarak tehdit edilmesi üzerine, suç duyurusunda bulunulmuştur. Suç duyurusu ile ilgili bir gelişme sağlanmamıştır, ancak o günden günümüze kadar Batman'da herhangi bir taciz veya tehdit bildirilmemiştir.
- 2012 yılı içinde Denizli, Diyarbakır, Sinop ve Hatay illerinde, kendilerini sivil polis olarak tanıtan kişilerin, bazı kişileri ibadetlere katılmamaları, Hristiyanlarla görüşmemeleri veya katıldıkları toplantılar, tanıştıkları kişiler hakkında detaylı bilgi vermeleri için uyardığı, taciz ettiği ve tehdit ettiği bildirilmiştir. Ancak bu uyarı ve tehditlere maruz kalan kişiler bir sonuç alamayacaklarını düşünerek suç duyurusunda bulunmamıştır.
- 2012 yılında 5 Protestan topluluğu önderinin olası saldırılara karşı polis koruması devam etmiştir.

İbadet Yeri Kurma Hakkına İlişkin Sorunlar³

Yasal olarak ibadet yeri kuramama sorunu 2012 yılında da Protestanlar için devam etmektedir. 2003 yılında Avrupa Birliği 6. Uyum Paketi çerçevesinde, 3194 sayılı İmar Kanunu'nda yapılan değişikliklerde, 'cami' kelimesi yerine kullanılan 'ibadet yeri' sözcüğü ile gayrimüslim vatandaşlarımızın ibadet yeri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi hedeflenmiştir. Ancak, Türkiye'deki Protestan toplumunun ibadet yeri edinmedeki olumsuz tecrübeleri, bu olumlu yasal gelişmelerin yorum ve uygulanmasında Protestan toplumunun ciddi engeller ve hak ihlalleri ile karşılaştığını ve yasal haklarını kullanamadığını ortaya koymaktadır. Konu ile ilgili önemli sorunlardan biri de, belediyelerin oy kaybetme korkusu ve idarecilerin kilise yapılmasını onaylayan kişi olmak istememesi nedeniyle, ibadet yeri başvurularının reddedilmesi veya bürokratik süreç içinde sonuçsuzluğa terk edilmesidir. Ayrıca kilise kurulması veya onaylanması taleplerinin, başvurunun yapıldığı kurumlar tarafından, sadece İslam inancının temsilcisi olduğunu belirten ve bu konuda çalışmalar yürüten Diyanet İşleri Başkanlığı'na yönlendirilmesi veya Başkanlıktan görüş istenmesi de dikkat çekmektedir. Tüm bunların yanında, resmi kuruluşların elinde bulunan ve amacı dışında kullanılan tarihi kilise binalarından pazar günleri ve/veya bayram günlerinde dahi Hristiyan toplulukların yararlanması engellenmektedir.

- 2012 yılında, İzmir Büyükşehir Belediyesi envanterinde bulunan ve amacı dışında birçok etkinlik için kullanılan Aya Vukla Kilisesi'nde, Işık Kilisesi Derneği'nin Diriliş Bayramı (Paskalya) kutlaması yapma talebi gerekçe gösterilmeden reddedilmiş ve bina yapılış amacı dışında birçok etkinlik için kullanılmaya devam edilmiştir.
- 15 Mayıs 2012 tarihinde, İzmir'de, Dua Evi olarak kullanılan küçük ibadet yerine İzmir Valiliği tarafından İmar Kanunu'na aykırılık iddiasıyla kapatılma yazısı tebliğ edilmiştir. Dua Evi'nin Diriliş Kiliseleri Derneği'nin temsilciliğine dönüştürülmesiyle kapatılması engellenmiştir.
- İstanbul'un Beşiktaş ilçesinde bulunan Beşiktaş Protestan Kilisesi'nin, Büyükşehir Belediyesi'ne kullandıkları binanın ibadet yeri olarak onaylanması amacıyla yapmış olduğu başvurusu 01.09.2010 tarihinde reddedilmiştir. Daha sonra 2012 yılında toplantı salonunu genişletmek amacıyla yapmış oldukları sundurma tadilatı, Beşiktaş Belediyesi tarafından hızla mühürlenmiş, para cezaları ve yıkım kararları çıkartılmış, tartışmalı alan küçük bir yer

3

Protestan Cemaatinin ibadet yeri sorununa ilişkin olarak Kasım 2008 tarihli ayrıntılı raporumuza web sitemizden ulaşılabilir. Maalesef bu rapordaki sorunlar güncelliğini korumaktadır. http://protestankiliseler.org/index.php?option=com_content&view=article&id=1140&Itemid=462

Protestan Kiliseler Derneği

857 Sok. Salihağa İş Hanı No. K: 7/706 Konak, İzmir
Tel-Fax: 0(232) 4456992 www.protestankiliseler.org

olmasına rağmen tüm binanın elektriği ve suyu kesilmeye çalışılarak kullanılamaz hale getirilmeye çalışılmıştır. Yapılan tüm izin ve plan tadilatı müracaatlarına rağmen bir gelişme olmamış ve kilise yapmış olduğu sundurmayı 17.10.2012 tarihinde yıkarak binayı eski haline getirmiştir. Çevrede birçok binada benzer durum gözleniyorken, kilisenin üzerinde bu kadar yoğunlaşılması ve ihtiyaç duyulan izinlerin reddi ve cezalarla ilgili hızlı hareket edilmesi dikkat çekmiştir.

- 08 Ağustos 2012 tarihinde, İstanbul Güngören Protestan Kilisesi, ibadet yeri için Güngören Belediyesi'ne yazılı başvuruda bulunmuştur. Dilekçeyi işleme koymak istemeyen yetkililer, belediyenin siyasi bir kuruluş olduğunu ve böyle bir şeyin mümkün olamayacağını sözlü olarak kilise önderine ilemişlerdir. Kilise önderinin ısrarı üzerine bir gün sonra dilekçe işleme konmuş ve Diyanet İşleri Başkanlığı'na görüş alınması için yönlendirilmiştir. Konu ile ilgili henüz bir gelişme yaşanmamıştır.

Dini Yayma Hakkı

Ülkemizde inancını paylaşma ve yayma hakkı yasal güvence altında olmakla birlikte, çoğunluğun inancı dışındaki grupların inançlarını yayma girişimleri tehdit olarak algılanmaya devam edilmektedir. Bu durumu gösteren en belirgin örneklerden biri, İlköğretim 8. Sınıf 'İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük' kitabının⁴, Ulusal Tehditler kısmında yer alan 'Misyonerlik Faaliyetleri' başlığı altındadır. Burada misyonerlik faaliyetleri ulusal tehdit olarak yer almaya devam etmektedir. Bu bölümün kaldırılması ile ilgili 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığı ile yazışmalar yapılmış, bu ve benzeri bölümlerin toplumda Hristiyanlara karşı hoşgörüsüzlüğü arttırdığını, çeşitli saldırılara yol açtığını belirtmemize rağmen talebimizle ilgili olumsuz yanıt alınmıştır⁵. Bu bölüm 2012 yılının kitaplarında da yer almaktadır. Ayrıca yapılan incelemelerde, bu bölümden yola çıkarak hazırlanan SBS (Seviye Belirleme Sınavı) hazırlık ve yardımcı kitaplarında da birçok aykırılık tespit edilmiştir.

- 20 Aralık 2012 tarihinde, İstanbul Marmara Üniversitesi Göztepe Kampüsü'nde bir kafeteryada İlahiyat Fakültesi öğrencileri ile Hristiyan inancı hakkında konuşan iki Protestan, kendilerini "ülkücüler" olarak tanıtan on kişilik grup tarafından darp edilmiştir. Kampus güvenliğine konu bildirilmiş ve kampusun güvenlik birimi yaşanan bu olay için özür dilemiştir. Ancak saldırıyı yapanlar hakkında herhangi bir işlem yapıldığı konusunda bir bilgiye ulaşılmamıştır.
- 2012 yılı içinde Denizli, Diyarbakır, Sinop ve Hatay illerinde, kendilerini sivil polis olarak tanıtan kişiler bazı kişileri ibadetlere katılmamaları, Hristiyanlarla görüşmemeleri veya katıldıkları toplantılar, tanıştıkları kişiler hakkında detaylı bilgi vermeleri için uyardığı, taciz ettiği ve tehdit ettiği bildirilmiştir. Ancak bu illerde kişiler bir sonuç alamayacaklarını düşünerek suç duyurusunda bulunmamıştır.

Zorunlu Din Dersi

2010 yılında, zorunlu din dersi (DKAB) ve Hristiyan ailelerin çocuklarının dersten muaf olması talebiyle ilgili sorunlar hakkında Milli Eğitim Bakanlığı'yla yapılan yazışmalar ve bu yazışmaların ardından Milli Eğitim Bakanlığı'nın konu ile ilgili tüm okulları bilgilendirmesi sayesinde, 2012 yılında muafiyet ile ilgili sorunların azaldığı gözlenmiştir.

- İzmir'de ikamet eden, Hristiyan inancına bağlı lise 1. sınıf öğrencisinin ve ailesinin okul müdürü ile yaptığı zorunlu DKAB dersinden muafiyet hakkındaki görüşmelerinde, okul

4

MEB İlköğretim 8. sınıf "Türkiye Cumhuriyeti İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük" ders kitabı, sayfa 205, Devlet Kitapları Yayınları. ISBN: 978-975-11-3073-0

5

Bu konu ile ilgili yazışmaları İnternet sitemizde yer alan Duyurular kısmında bulabilirsiniz. www.protestankiliseler.org

Protestan Kiliseler Derneği

857 Sok. Salihağa İş Hanı No. K: 7/706 Konak, İzmir
Tel-Fax: 0(232) 4456992 www.protestankiliseler.org

müdürü DKAB dersinin müfredatının değişmesinden dolayı muafiyet uygulanamayacağını belirtmiştir. Ancak ailenin kanuni haklarını belirtmeleri ve Milli Eğitim Müdürlüğü ile yapılan görüşmeler ardından sorun çözülmüştür. Benzer durum Diyarbakır'da da yaşanmış ve aynı yöntemle çözüme kavuşturulmuştur.

- Diyarbakır'da, Hristiyan inancına bağlı lise 1. sınıf öğrencisine, okulda İslam inancı içerikli üç seçmeli ders (Temel Dini Bilgiler, Kur'an ve Peygamberin Hayatı) dışında seçmeli ders açılmadığı için bunlardan birini seçmesi gerektiği, aksi taktirde gerekli ders sayısını doldurmadığı için sınıfta kalacağı bildirilmiştir. Diğer öğrenciler başka seçmeli ders seçmediği için söz konusu dersler dışında başka seçmeli ders açılmamıştır. Ailenin okul ile yapmış olduğu görüşmelerde, öğrencinin bu dersleri seçmek zorunda olmadığı, bunların seçmeli ders olduğu, ancak başka seçilecek ders açılmadığından öğrenci bunlardan birini seçmezse otomatik olarak ders kredisi yetmezliğinden sınıfta kalacağı aileye de bildirilmiştir. Ailenin seçmeli dersi yakın bir okuldan alma isteği de kabul edilmemiştir. Bunun üzerine aile, İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü ile görüşmeler gerçekleştirmiş, sonuç alamayınca İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne konuyu taşımış, yapılan görüşmeler neticesinde öğrencinin okulunu değiştirmesine karar verilmiştir. Ancak birinci dönem bitmek üzere olmasına rağmen okul değişikliği daha gerçekleşmemiştir. Ayrıca öğrencinin notlarının nasıl hesaplanacağı, gideceği okula uyumu vs. konular belirsizliğini korumaktadır.

Okullarda 5-6 ve 9-10. sınıf Hristiyan öğrencilerin, kendi inançlarını öğrenebileceği seçmeli ders çalışmalarının başlaması ve dersin, müfredatın ve materyallerin hazırlanmasında cemaat temsilcilerinin görev alması önemli ve olumlu bir gelişme olarak görülmektedir. Bu projenin en kısa zamanda uygulamaya geçilmesi beklenmektedir.

Din Görevlisi Yetiştirememe Sorunu

2012 yılında da, Türkiye'deki mevcut yasalar, Hristiyan din adamı yetiştirilmesine veya herhangi bir şekilde dini topluluk üyelerinin eğitilmesi amacıyla dinsel eğitim verecek okullar açılmasına olanak vermemektedir. Oysa din görevlisi yetiştirme hakkı, din ve inanç özgürlüğünün temel taşlarından biridir. Protestan toplumu bu sorunu şimdilik usta çırak yöntemi, yurt içinde verilen seminerler ve yurt dışına öğrenci gönderme gibi yöntemlerle çözmeye çalışmaktadır.

Tüzel Kişilik / Örgütlenme Hakkı

İmar Kanunu'nun zorluğu, toplulukların yaşadığı hukuki problemler, tüzel bir kimlik edinme isteği ve 5253 Sayılı yeni Dernekler Kanunu'nda sınırlamaların kaldırılması gibi nedenler ile 2005 yılından itibaren kiliseler, tüzel kişilik için dernekleşme yönünde adımlar atmaya başlamıştır. 2012 yılı itibarıyla, Protestan toplumunun kurduğu 25 kilise derneği ve bunlara bağlı 7 temsilcilik bulunmaktadır. Dernekleşme süreci devam etmektedir. Dernekler 'kilise' veya 'ibadet yeri' olarak kabul edilmemektedir. Ancak kilise kurmak için tüzel kişiliğe sahip olma zorunluluğunun olduğu, 2004 yılında dönemin Adalet Bakanı Cemil Çiçek tarafından belirtilmiştir⁶. Dini toplulukların tüzel kişilik kazanma sorunu tam olarak çözüme kavuşturulamamıştır ve mevcut yasal yol, toplulukların 'topluluk' olarak yasal bir kimliği olmasına fırsat vermemektedir. Buna ek olarak, mevcut 'dernekleşme' yolu, pek çok küçük kilise için karmaşık ve uygulaması zor görünmekte ve küçük topluluklar dernekleşme yolu ile yasal bir kimlik edinme konusunda çaresizlik yaşamaya devam etmektedirler. Protestanlar dışındaki diğer gayrimüslim grupların da tüzel kişilik kazanmak için dernekleşme eğiliminde oldukları dikkat çekmektedir.

İnancı Açıklama Zorunluluğu

2012 yılında da kimliklerdeki din hanesi varlığını sürdürmüştür. Kimliklerdeki din hanesi, kişileri inançlarını açıklamaya zorlanmakta ve yaşamın her alanında ayrımcılıkla karşılaşma riskini artırmaktadır. İnancın kaydettirilmesinin seçmeli olması sorunu çözmektedir. Örneğin, din derslerinden muafiyet hakkını kullanmak isteyenler bu haneyi boş bırakma olanağına sahip değildir, çünkü bu kişiler çocuklarının din derslerinden muaf olması için Hristiyan olduklarını kanıtlamak zorundadırlar. Yeni oluşturulacak kimliklerde din hanesinin olmamasını beklemekte ve talep etmekteyiz.

Ayrımcılık

Hristiyanlara yönelik ayrımcılık, hem bireysel hem de topluluk düzeyinde yaygın bir şekilde devam etmektedir. Bireysel olarak eğitim hakkı kullanımı, iş yaşamında ve erkekler için askerlik görevinin yerine getirilmesi sırasında ayrımcılık yaşandığına dair duyular vardır. Kimliklerde bulunan din hanesi, gündelik yaşamda ayrımcılık riskini artıran bir unsur olmaya devam etmektedir. Ayrımcılığın Protestan toplumu tarafından içselleştirilmiş olması, kanıtlamaya dair zorluklar, bu konuda mevzuat ve uygulamanın zayıf olması, ayrımcılık konusunda şikayet ve davaların yokluğunu açıklamaktadır.

- 2012 yılında, İzmir'in bir ilçesinde yaşayan ve kimliklerinin açıklanmasını istemeyen, aynı kurumda çalışan dört Hristiyan kamu görevlisi, kilise toplantılarına katıldıkları, başka Hristiyanlarla görüştükleri ve diğer kamu çalışanlarına "misyonerlik" yapma tehlikesi gerekçesiyle, idarecilerine emniyet ve istihbarat kuruluşlarından gelen baskı neticesinde, görev yerlerinin değiştirildiğini belirtmişlerdir. Bu durum kendilerine idarecileri tarafından açıkça sözlü olarak ifade edilmiştir. Konu ile ilgili hukuki süreç, kişilerin sonuç alabileceklerini düşünmemeleri ve istememeleri nedeniyle başlatılmamıştır.
- 2012 yılında, Türkiye'deki birçok yabancı uyruklu Protestan toplumu üyesi birey ve aile, oturma vizesini yenilememe veya sınır dışı etme yöntemiyle ülkeden çıkmaya zorlanmıştır. Bu kişiler yıllardır ülkemizde yaşamakta ve çoğunun burada evleri ve yatırımları bulunmaktadır. Birçoğunun çocukları eğitim hayatlarına devam ederken bu uygulamalara maruz kalmıştır. Bu durumdaki bazı ailelerin vatandaşlık başvurularının reddedilmesi ve sebep gösterilmeksizin oturma izinlerinin yenilenmemesi düşünüldüğünde, bu uygulamaya sadece inançlarından dolayı maruz kaldıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.
- İnançlarını değiştiren birçok kişi, aslında Hristiyan oldukları halde, kamu hizmetlerine erişim, iş hayatı ve gündelik hayatta ayrımcılığa uğrayacakları endişesiyle, kimliklerindeki kayıtlarını "İslam" olarak bırakmaya zorlanmış hissetmektedir.

Medya

Ulusal medyada Hristiyanlara yönelik karalayıcı ve yanlış bilgiler içeren, objektiflikten uzak yayınların 2011 yılına oranla 2012 yılında *azalmaya* başlaması olumlu bir gelişmedir. Ancak 2012 yılında az da olsa ulusal medyada bazı terör örgütleri ile Hristiyanlığı ve/veya sembollerini bir araya getirip Hristiyanlığı veya Hristiyan olmayı topluma olumsuz bir unsur olarak gösterilmesi, toplumumuz açısından endişeyle izlenmekte, bu yayınların Hristiyanlara karşı tehlikeli sonuçlara yol açma potansiyeli bulunmaktadır.

Yerel ve İnternet haberlerinde Hristiyanlık karşıtı yayınların devam ettiği gözlemlenmiştir.

Malatya Davası

2007 yılında Malatya'da üç Hristiyanın acımasızca katledilişinin üzerinden neredeyse 6 yıl, davanın başlamasının üzerinden 5 yıl geçmiştir. 2012 yılında mahkemeye sunulan yeni iddianame ve süren dava, olayı azmettirmekle suçlanan kişiler, gayrimüslimlere karşı nefret ortamının nasıl oluşturulduğunu, bu süreçte kamu görevlilerinin, medyanın ve sivil toplumun rolünün ortaya çıkarılması açısından detaylı bilgiler vermektedir. Süren davanın maddi gerçeği ortaya çıkararak kısa sürede sonuçlanmasını, gerek aileler, gerekse Protestan toplumu beklemektedir.

Diyalog

Protestan toplumunu temsilen Protestan Kiliseler Derneği'nin TBMM Anayasa Uzlaşma Komisyonu'na davet edilmesi ve görüşlerini yazılı ve sözlü olarak aktarma fırsatı bulması, önemli ve olumlu bir gelişme olarak görülmektedir.

Yine, 2012 yılında yurt genelinde ve bazıları açık havada kamuya açık olarak yapılan Doğu Bayramı (Noel) kutlamalarında izin konusunda bir problem yaşanmaması önemli ve olumlu bir gelişmedir.

Tavsiyeler

Yeni Anayasa ve Yasamaya Yönelik Tavsiyeler

- Yeni Anayasa yapım süreci, toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla ve Türkiye'yi insan haklarına saygılı, hukukun üstünlüğünü ve demokrasinin tüm kurumlarını ve süreçlerini güvence altına alan bir şekilde gecikmeden tamamlanmalıdır. Anayasa'da din veya inanç özgürlüğü, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi 9. madde hükmünün aynen alınmasıyla güvence altına alınmalıdır. Devletin tüm dinler karşısında eşit bir mesafe gözeteyeceğinin ve tarafsızlık ilkesine saygı duyacağına ifade edilmesi, din ve inanç özgürlüğünün korunmasını ilerletecek bir adım olacaktır.
- Hükümet veya kamu kuruluşlarının Protestan toplumunu ilgilendiren konulardaki çalışmalarında toplumumuz ile diyalog halinde olması, önyargıların aşılmasına ve sorunların çözülmesine katkı sunacaktır.

İç İşleri Bakanlığı ve Adalet Bakanlığı'na Yönelik Tavsiyeler

- 2012 yılında da Hristiyanlara karşı hoşgörüsüzlük ve nefret suçlarının devam etmiş olması üzücüdür. Nefret suçlarının (hangi topluluklara yönelik olduğu da dahil olacak şekilde) Adalet Bakanlığı'nca etkin bir şekilde kaydedilmesi ve her şeyden önce bu suçların işlenmesine zemin hazırlayan nedenlerin ortadan kaldırılması gerekmektedir.
- Nefret Suçları Yasası çıkartılmalı, etkin soruşturma yapılmalı ve nefret suçlarında cezasızlık yaygın hale gelmemelidir.
- Ayrımcılığa karşı geniş kapsamlı ve etkili bir yasa çıkarılmalıdır.
- Türkiye'de tarihsel olarak kilise binaları bulunmayan Protestan toplumu için ibadet yeri kurma sorunu, yıllardır devam eden ve bir türlü çözüme kavuşturulamamış, dini dışı vurma hakkının temel bir unsuru olarak, güncelliğini korumaktadır. Bu konuda acil olarak merkezi ve yerel yetkililerin gereken adımları atmaları gerekmektedir. Hristiyanların da mescid

benzeri küçük ibadet yeri kurulabilmesinin önü açılmalıdır. Belediyeler, Kùltür Bakanlığı ve diğer resmi kuruluşlar, ellerinde bulunan, amacı dışında kullanılan kilise binalarını en azından pazar günleri ve/veya dini bayramlarda kilise cemaatlerinin kullanımına açmalıdır.

- Her zaman ayrımcılık riski oluşturan, kimlik kartlarındaki ve kayıtlardaki din hanesi kaldırılmalıdır.
- Güvenlik Kuvvetleri, inanç yayma hakkı ve Müslüman olmayan vatandaşların hakları konusunda bilgilendirilmeli, temel hak ve özgürlüklerin “misyonerlik yapıyor” gerekçesiyle kamu görevlileri veya başka kişiler tarafından gasp edilmesine izin verilmemelidir.
- Yabancı uyruklu kilise üyelerine yönelik, “misyonerlik yapıyor” gerekçesiyle, vize yenilememe ve sınır dışı etme uygulamalarına son verilmelidir.
- İnsan Hakları eğitimi çerçevesinde, ilgili kamu görevlilerine din ve vicdan özgürlüğü hakkının içeriği konusunda eğitim verilmelidir.

Milli Eğitim Bakanlığı'na Yönelik Tavsiyeler

- Okul kitaplarında, özellikle “misyonerlik” başlıkları altında yer alan ayrımcı ifadelerle dolu, Hristiyanlara karşı nefret ve önyargı oluşturan bütün veri ve açıklamalar kaldırılmalı, bir arada yaşamaya ve inançlara saygıya dayalı kültürün gelişmesi konusunda temenninin ötesinde adımlar atılmalı ve uygulama denetlenmelidir.
- Milli Eğitimin Bakanlığı'nın, Hristiyan ailelerin ve çocukların maruz kaldıkları ve maruz kalma riskleri bulunan sosyal baskıyı ve damgalanmayı göz önünde bulundurarak, şikayet edilmesini beklemeden, okullarda ve sınıflarda gayrimüslim öğrencilerin haklarını gözetmesi ve okulları muafiyet konusunda düzenli olarak bilgilendirmesi beklenmektedir.
- Seçmeli derslerle ilgili düzenlemeler yapılırken, okullardaki gayrimüslim öğrenciler de dikkate alınarak, İslam dini içerikli olmayan seçmeli derslere mutlaka yer verilmelidir.
- Toplum içinde farklı dinlere mensup kişilere karşı anlayış ve bu kişilerin de Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak eşit haklara sahip olduğu fikri ve bir arada yaşama kültürü, başta Milli Eğitim Bakanlığı aracılığıyla olmak üzere, merkezi ve yerel yönetimlerce aktif olarak gündeme getirilmeli ve teşvik edilmelidir.

Yazılı ve Görsel Medyaya Yönelik Tavsiyeler

- İfade özgürlüğü sınırları içerisinde, medyada yer alan hoşgörüsüzlüğe ve ayrımcılığa neden olabilecek yazılı ve görsel yayınlar hakkında, hızlı ve etkin bir şekilde denetim mekanizması kurulması ve medyanın kendi içinde bir 'etik yayıncılık kodu' oluşturması gerekmektedir.

Saygılarımızla,

Protestan Kiliseler Derneği
Hukuk ve İnanç Özgürlüğü İzleme Kurulu